

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії**

Затверджую
зав. кафедри,
реабілітації
_____ проф. Мазепа М.А.
М.В.
«__» _____ 2017 р.

Затверджую
Декан факультету фізичної
_____ Данилевич
«__» _____ 2017 р.

***«ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ
ПРИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ»***

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки магістра
спеціальність «фізична терапія, ерготерапія»
факультет фізичної реабілітації**

Розробник:

*к.н.ф.в.і с., старший викладач
кафедри фізичної терапії, ерготерапії
Бас О.А.*

Львів

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни за вибором «*Фізична терапія при онкологічних захворюваннях*» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки *магістр* спеціальності «*Фізична терапія, ерготерапія*».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби і методи фізичної терапії.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана із іншими науками медико-біологічного циклу: анатомією, фізіологією, патологічною анатомією, патологічною фізіологією, пропедевтикою та семіотикою внутрішніх захворювань, онкологією, лікувальною фізичною культурою, фізіотерапією, масажем, а також з теорією та методикою фізичного виховання, біомеханікою.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Особливості розвитку онкологічних захворювань, їх діагностика та сучасні тенденції лікування
2. Сучасні тенденції фізичної терапії та ерготерапії при онкологічних захворюваннях
3. Особливості побудови реабілітаційної програми при онкологічних захворюваннях різної локалізації
4. Практичне застосування засобів фізичної терапії при клінічних проявах онкологічних захворюваннях різної локалізації, та ускладненнях після проведеного лікування

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* викладання навчальної дисципліни «*Фізична терапія при онкологічних захворюваннях*» є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для оцінки та корекції стану хворих з онкологічними захворюваннями.

1.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни «*Фізична терапія при онкологічних захворюваннях*» є навчити студентів застосовувати набуті знання з даного предмету для реабілітаційного обстеження хворих при онкологічних захворюваннях та згідно даних обстеження складанню програми фізичної терапії та ерготерапії, а саме: розробити і вміти корегувати програму фізичної терапії та ерготерапії з використанням сучасних реабілітаційних засобів, оцінити вплив фізичної реабілітації за одноразове заняття та курс лікування хворих при різних онкологічних захворюваннях.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

1. анатомію, етіологію та клініку захворювання,
2. особливості і принципи обстеження та лікування осіб з онкологічними захворюваннями,
3. загальні основи фізичної терапії та ерготерапії для осіб з онкологічними захворюваннями різної локалізації.

Вміти:

1. провести реабілітаційне обстеження та на його основі сформулювати реабілітаційний діагноз;
2. попередити розвиток загострень, ускладнень та рухових порушень після проведеного основного лікування та при застосуванні засобів фізичної терапії та ерготерапії;

3. здійснити підбір та обґрунтувати застосування тих чи інших засобів фізичної терапії та ерготерапії при онкологічних захворюваннях, враховуючи показання та протипоказання,

4. вміти розробити цілісну індивідуальну програму фізичної терапії та ерготерапії для осіб з онкологічними захворюваннями різної локалізації.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ЇХ ДІАГНОСТИКА ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛІКУВАННЯ

Тема 1. СУТНІСТЬ ПУХЛИННОГО ПРОЦЕСУ. КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЛОЯКІСНИХ ПУХЛИН

Сутність і значення предмету. Визначення понять «пухлина», «злоякісна пухлина», «метастаз». Особливості виникнення та поширення пухлинного процесу.

Тема 2. РІЗНОВИДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ДОБРОЯКІСНИХ ПУХЛИН

Визначення понять «доброякісна пухлина». Характеристика доброякісних пухлин різної локалізації. Сучасні класифікації та клінічні прояви доброякісних пухлин.

Тема 3. ШКІРНІ ОЗНАКИ ОНКОЗАХВОРЮВАНЬ ТА ПЕРЕДПУХЛИННИХ СТАНІВ

Шкірні ознаки та передпухлинні захворювання: етіологія та патогенез, особливості перебігу. Фактори та особливості виникнення та проявів пухлинного процесу.

Тема 4. СУЧАСНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ПРИ ПІДОЗРІ НА ПУХЛИНУ

Поняття про фізикальне обстеження та самообстеження лімфовузлів та молочних залоз, особливості та сучасні методи діагностики при підозрі на пухлину.

Тема 5. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Загальні принципи та методи лікування онкологічних захворювань. Особливості застосування та ускладнення після хіміо-, променевої терапії та хірургічного лікування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Тема 6. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Особливості реабілітації при онкологічних захворюваннях, складові й структура реабілітаційного процесу, етапи та періоди фізичної реабілітації. Особливості роботи з МКФ. Принципи побудови реабілітаційних програм для онкохворих.

Тема 7. РЕАБІЛІТАЦІЙНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ПАЦІЄНТІВ ПРИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Особливості проведення реабілітаційного обстеження пацієнтів при онкологічних захворюваннях різної локалізації. Сучасні методи та інструменти реабілітаційного обстеження.

Тема 8. ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ УСКЛАДНЕННЯХ В НАСЛІДОК ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ЇХ ЛІКУВАННЯ. РІЗНОВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ.

Різновиди, класифікації та характеристика застосування засобів фізичної реабілітації при ускладненнях в наслідок лікування онкологічних захворювань. Показання та протипоказання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПРИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ РІЗНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ

Тема 9. ОСНОВНІ ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ УСКЛАДНЕННЯХ В НАСЛІДОК ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ЇХ ЛІКУВАННЯ

Класифікація основних засобів фізичної терапії, які застосовують при онкологічних захворюваннях та при типових ускладненнях від проведеного лікування. Принципи використання фізичних вправ. Характеристика та філософія мануального лімфодренажу за Воддером та мануального самолімфодренажу. Кінезотейпування та бандажування, методичні особливості застосування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ КЛІНІЧНИХ ПРОЯВАХ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ РІЗНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ, ТА УСКЛАДНЕННЯХ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕНОГО ЛІКУВАННЯ

Тема 10. ДОДАТКОВІ ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ УСКЛАДНЕННЯХ В НАСЛІДОК ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ЇХ ЛІКУВАННЯ

Симптоматика та клінічні прояви пухлин різної локалізації. Особливості побудови програми фізичної терапії та ерготерапії на основі медичного діагнозу та даних реабілітаційного обстеження.

Практичне застосування та демонстрація засобів фізичної терапії відповідно до основного та реабілітаційного діагнозу. Методичні особливості проведення реабілітаційного обстеження та підбору засобів фізичної терапії та ерготерапії.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. МЕТАСТАЗУВАННЯ, ПРИНЦИПИ ПОШИРЕННЯ ПУХЛИН

Що таке метастаз, їх різновиди, етапи метастазування. Шляхи та закономірності поширення метастазів. Одиначні та віддалені метастази. Симптоми та клінічні прояви метастазів. Поняття про злоякісні пухлини, їх різновиди.

2. РІЗНОВИДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ДОБРОЯКІСНИХ ПУХЛИН

Що таке доброякісна пухлина, класифікації, клінічні прояви залежно від тканинного походження. Особливості роботи фахівця фізичної терапії при доброякісних пухлинах.

3. ШКІРНІ ОЗНАКИ ОНКОЗАХВОРЮВАНЬ

Особливості та важливість візуального огляду пацієнта перед реабілітаційним втручанням. Класифікації та зовнішні ознаки на шкірі, які вказують на наявність або підозру розвитку пухлинного процесу.

4. ФІЗИКАЛЬНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ТА САМООБСТЕЖЕННЯ ПРИ ПІДОЗРІ НА ПУХЛИНУ. АНАТОМІЯ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

Освоєння методики самообстеження та фізикального обстеження молочних залоз та лімфатичних вузлів, принципи та правила проведення пальпації молочних залоз. Вивчення анатомічна будова молочної залози

5. ХІМІО- ТА ПРОМЕНЕВА ТЕРАПІЯ, УСКЛАДНЕННЯ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕНОГО ЛІКУВАННЯ

Вивчення закономірностей виникнення та розвитку ускладнень після проведення хіміо- та променевої терапії. Класифікація та характеристика ускладнень залежно від термінів виникнення та реакцій організму на проведене лікування.

6. ХІРУРГІЧНЕ ЛІКУВАННЯ. РАННІ ТА ПІЗНІ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНІ УСКЛАДНЕННЯ. БУДОВА ЛІМФАТИЧНОЇ СИСТЕМИ.

Розглядаються ранні та пізні ускладнення, які виникають після хірургічного лікування. Вивчаються найтипівіші ускладнення після операцій на черевній порожнині та грудній клітці. Вивчається детальна анатомічна будова лімфатичної системи. Вивчаються різновиди та форми лімфостазу, його клінічні прояви. Студенти пишуть контрольну роботу

7. СКЛАДОВІ Й СТРУКТУРА РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ, ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ПРИ ПУХЛИНАХ РІЗНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ

Вивчаються закономірності та особливості побудови програми фізичної терапії при пухлинах різної локалізації або після проведеного лікування. Показання, потипоказання, застереження. Розглядаються складові реабілітаційної програми, можливі варіанти поєднання засобів та методів реабілітації чи ерготерапії.

8. РЕАБІЛІТАЦІЙНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ПАЦІЄНТІВ ПРИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ РІЗНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ

Вивчаються сучасні методи та інструменти реабілітаційного обстеження, які дозволяють провести його якісно та об'єктивно. Показання, протипоказання

чи застереження до використання методів обстеження. Розглядаються питання проведення коректного та достовірного реабілітаційного обстеження.

9. ОСНОВИ МАНУАЛЬНОГО ЛІМФОДРЕНАЖУ. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Розглядаються показання та протипоказання до лімфодренажного масажу, фізіологічний вплив на організм. Методики виконання, принципи дозування та можливі модифікації лімфодренажного масажу, залежно від ступеня лімфостазу. Практична демонстрація лімфодренажу та практикування студентами впродовж заняття.

10. ОСНОВИ ЛІМФАТИЧНОГО САМОМАСАЖУ. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Розглядаються показання та протипоказання до лімфодренажного самомасажу, Методики виконання, принципи дозування та можливі модифікації лімфодренажного самомасажу, залежно від ступеня лімфостазу. Практична демонстрація самолімфодренажу та практикування студентами впродовж заняття.

11. КІНЕЗОТЕЙПУВАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Вивчається що таке кінезотейпування, принципи та правила накладання тейпів, показання та протипоказання. Практична демонстрація кінезотейпування за лімфодренажною методикою та практикування студентами впродовж заняття.

12. БАНДАЖУВАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Вивчається що таке бандажування принципи та правила проведення, показання та протипоказання. Відеопрезентація різновидів та методик бандажування. Практична демонстрація бандажування. Студенти пишуть контрольну роботу

13. ПУХЛИНИ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ПОНЯТТЯ ПРО ПОСТМАСТЕКТОМІЧНИЙ СИНДРОМ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Розглядаються симптоми та клінічні прояви пухлин молочної залози залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. До основних післяопераційних ускладнень мастектомії відносять набряк, лімфостаз, парез плечового нервового сплетіння, контрактури, паралічі і лімфостаз верхньої кінцівки. Парестезії та болі в ділянці грудної стінки. Розглядаються ситуаційні завдання.

14. ПУХЛИНИ ЛЕГЕНЬ. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Розглядаються симптоми та клінічні прояви пухлин легень залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. Вивчаються особливості побудови реабілітаційної програми при пухлинах легень або після їх лікування, її складові залежно від стану пацієнта, Розвиваються вміння вносити корективи до програми та визначати реакцію пацієнтів на запропоновану терапію. Розглядаються ситуаційні завдання.

15. ПУХЛИНИ КРОВІ ТА ЛІМФАТИЧНОЇ СИСТЕМИ. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Розглядаються класифікації, симптоми та клінічні прояви пухлин крові та лімфатичної системи залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. Вивчаються особливості побудови реабілітаційної програми при пухлинах або після їх лікування, її складові залежно від стану пацієнта, Розвиваються вміння вносити корективи до програми та визначати реакцію пацієнтів на запропоновану терапію. Розглядаються ситуаційні завдання.

16. ПУХЛИНИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ.

Розглядаються різновиди пухлин, загальні та вогнищеві симптоми та клінічні прояви пухлин головного мозку залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. Вивчаються особливості побудови реабілітаційної програми при пухлинах головного мозку або після їх лікування, її складові залежно від стану пацієнта, Розвиваються вміння вносити корективи до програми та визначати реакцію пацієнтів на запропоновану терапію. Розглядаються ситуаційні завдання.

17. ПУХЛИНИ СПИННОГО МОЗКУ. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Розглядаються симптоми та клінічні прояви пухлин спинного мозку залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. Вивчаються особливості побудови реабілітаційної програми при пухлинах спинного мозку або після їх лікування, її складові залежно від стану пацієнта. Розвиваються вміння вносити корективи до програми та визначати реакцію пацієнтів на запропоновану терапію. Розглядаються ситуаційні завдання.

18. ПУХЛИНИ ШКІРИ, КІСТОК ТА М'ЯКИХ ТКАНИН. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Розглядаються симптоми та клінічні прояви пухлин шкіри, кісток та м'яких тканин залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. Вивчаються особливості побудови реабілітаційної програми при пухлинах шкіри, кісток та м'яких тканин або після їх лікування, її складові залежно від стану пацієнта, Розвиваються вміння вносити корективи до програми та визначати реакцію пацієнтів на запропоновану терапію. Розглядаються ситуаційні завдання.

19. ПУХЛИНИ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ. СИМПТОМАТИКА, КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ТА ЛІКУВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ.

Розглядаються симптоми та клінічні прояви пухлин шлунково-кишкового тракту залежно від їх локалізації. Різновиди лікування та ускладнення, які можуть виникати. Вивчаються особливості побудови реабілітаційної програми при пухлинах шлунково-кишкового тракту або після їх лікування, її складові

залежно від стану пацієнта, Розвиваються вміння вносити корективи до програми та визначати реакцію пацієнтів на запропоновану терапію. Розглядаються ситуаційні завдання. До основних післяопераційних ускладнень на черевній порожнині відносять набряк, лімфостаз, параколомостомічні грижі, ретракція, стеноз, інфекції та сепсис, некроз навколостомної ділянки. Студенти пишуть контрольну роботу

20. ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ

Студенти пишуть контрольну роботу та здають практичний модуль. Підведення підсумків.

3. Рекомендована література

Базова

1. Білінський Б. Т. Онкологія : [підручник] / Б. Т. Білінський, Н. А. Володько, А. І. Гнатишак. – К. : Здоров'я, 2004. – 528 с.
2. Медсестринство в онкології: підручник / Л.М. Ковальчук, О.М. Парійчук, І.І. Романишин та ін.; за ред. Л.М. Ковальчука. — К.: ВСВ “Медицина”, 2013. – 512 с.
3. Мика К. Реабілітація после удаления молочной железы / пер. с польск. К. Мика. – М. : Мед. литература, 2008. – 144 с.
4. Реабілітація онкологічних больних // Под ред. В.Н. Герасименко. – М.: Медицина, 1988. – 272 с.
5. Макарова В.С., Комплексная физическая противоопухолевая терапия в лечении лимфом. Медицинская технология / Макарова В.С., Выренков Ю.Е., - М.: АНО «Лимфа», 2014. – 120 с.

Допоміжна

1. Медицинская реабилитация : руководство для врачей / под ред. В. А. Епифанова. –2-е изд., испр. и доп. – М. : МЕДпресс-информ, 2008. – 352 с.
2. Дрижак В. І. Рак молочної залози : [навч. посіб.] / В. І. Дрижак, М. І. Домбрович. – Т. : Укрмедкнига, 2005. – 152 с.
3. Грушина Т. И. Лечебная физкультура при постмастэктомическом отеке / Грушина Т. И. // Советская медицина. – 1991. – № 4. – С. 93–94.

Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

Засоби діагностики успішності навчання – опитування, практичний модуль, контрольна робота.